

Slovak A: literature – Standard level – Paper 1
Slovaque A : littérature – Niveau moyen – Épreuve 1
Eslovaco A: literatura – Nivel medio – Prueba 1

Friday 8 May 2015 (afternoon)
Vendredi 8 mai 2015 (après-midi)
Viernes 8 de mayo de 2015 (tarde)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a guided literary analysis on one passage only. In your answer you must address both of the guiding questions provided.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez une analyse littéraire dirigée d'un seul des passages. Les deux questions d'orientation fournies doivent être traitées dans votre réponse.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un análisis literario guiado sobre un solo pasaje. Debe abordar las dos preguntas de orientación en su respuesta.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Napište komentár o **jednom** z nasledujúcich textov. Vo svojej práci reagujte na obidve otázky za textom.

1.

Poveš' o strašnom zbojníkovi Folštýnskom a nešťastnom katovi Holčuškovi
(Úryvok)

Na vojnovej porade sa uzniesli, že armáda ako taká nie je rentabilná; vaša armáda, generál, vás vyžiera väčšmi ako mor, argumentoval kráľ, načo sa generál strašne urazil, no vzápätí sa zasa rozveselil, lebo kráľ napokon schválil jeho tajný plán. A rozhodli:

- 5 Zbojníka Folštýnskeho nechytia priamym vojenským úderom, je to veľmi okaté, ťažkopádne a nákladné (hľa, pri tomto ťažení sa im utopilo päť kompletých plukov, teraz musia poskytnúť vdovám peňažnú pomoc, kto to všetko zaplatí?), preto vojská stiahnu do posádok, odkiaľ ich po čase vyšlú pod rozličnými zámienkami do celej krajiny, prestrojených za civilné osoby (môžu byť vyslaní ako brigádnici do baní, na polia, do závodov, prípadne ako dobrovoľníci osídľujúci pohraničie), aby partizánskym spôsobom lapili prefíkaného zbojníka,
- 10 kým kráľ sa uchýli k mierovému vyjednávaniu s Folštýnskym letákovými výzvami; tak sa zakryje partizánčina a uchlácholia sa aj okolité národy, ktoré už začali na otvorený spôsob boja armády proti jednotlivcovi reptať ako vonkoncom nehumánny.

Kráľovská tlačiareň sa pochlapila.

- 15 Už o týždeň mohli kráľovskí heroldi rozoslať do všetkých kútov krajiny prvú letákovú výzvu, ktorá znela:

Folštýnsky, pokoj nám vráť!

O tri dni dostal kráľ kus papiera, na ktorom Folštýnsky odpovedal uhl'om:

Pokoj vám nevrátim!

Kráľ poslal znovu výzvu:

- 20 Folštýnsky, pokoj nám vráť!

A Folštýnsky mu znovu odpísal uhl'om:

Pokoj vám nevrátim!

Prečo nám nechceš vrátiť pokoj, Folštýnsky? – pýtal sa rýchlo kráľ v ďalšej výzve, medzitým však dal chemikom starostlivo preskúmať zloženie uhl'a, ktorým Folštýnsky písal.

- 25 Ešte bol stále v dobrej nálade, lebo dúfal, že sa mu predsa len podarí odhaliť zbojníka.

Folštýnsky však už neodpovedal a nasrdený kráľ upadol do melanchólie, ktorá trvala takmer celý týždeň.

Koncom týždňa však dostal od Folštýnskeho zdĺhavý list, ktorý ho nesmierne potešil.

Znel:

30

Drahý křálu!

snažně vás prosím nechtajte ma, je to příliš ponižující pro Vás, aj tak ma nechtíte, trápi ma preto svedomie, najmä ak počúvam, že Váš zdravotní stav není právě nejhezčí, prosím Vás v meně nášho společného přátelství myslíte na svoje choré vobličky, ne hazardujte se svým životem, je to pre mňa Příliš bolestivě. Vyčkajte, možno sa časom sám prihlásim.

35

Váš přítel Folštýnsky

P.S. Želám Vám dobrého zdravíčka!

Rozjarený kráľ posla list do laboratória a netrpezlivo čakal na výsledky.

- 40 Asi o hodinu, v rekordnom čase, prišiel za ním vedúci chemik a oznámil mu:
– Folštýnsky je zaručene Slováč; nevedno, kde sa momentálne nachádza, no je viac ako isté, že najmenej deň svojho tajuplného života musel prežiť v českých krajinách, lebo jeho list sa doslova hemží čechizmami. No prinajmenšom, – podotkol chemik, – ak aj nebol v Čechách, je možné, že tam má strýka, ktorý ho chodí raz za dva roky navštíviť – odtiaľ zbojníková znalosť
- 45 češtiny.
Kráľ bol týmto faktom ohromený a opýtal sa chemika, aké sú vyhliadky do budúcnosti.
– Potrebovali by sme ešte viac takýchto listov, – vyhlásil chemik. – Až z väčšieho množstva budeme môcť určiť zbojníkovu presnú polohu.
Kráľ s radosťou v srdci odišiel na obed. Keď sa už rozišli poslední hostia, zbehol
- 50 vzrušený kráľ do redakcie a dal pre Folštýnskeho vytlačiť túto letákovú výzvu:
Píšte nám častejšie, milý brat, Vaše listy nám spôsobujú nesmiernu radosť!

Milan Zelinka, *Dych* (1972)

- (a) Ako autor využíva povahu jednotlivých postáv v texte, ako aj rozdiely medzi nimi, na dosiahnutie cieľa?
- (b) S akým účinkom a cieľom využíva autor štylistické prostriedky, ako napríklad hyperbolu, grotesku, absurditu, apod.?

2.

Monológ
(Úryvok)

Dve horské cesty vedú sem
ihličia lanskou hrdzou vystlané,
Nečujne prejde srnec, laň,
nečujne prejdem po nej,
5 po hrdzi lanskej jesene
červených smrekov katedrálou
ku tebe.

Cestičkou hornou
niesli ťa naposledy
10 červených smrekov katedrálou.
Odvtedy
smrť tvoju žijem.

Na mojej tvári
dávno pohasol
15 úsmev tvoj.

Brezový kríž sa nad hrobom nakláňa,
vietor olúpaj jeho kôru nežnú.
V poryvoch hudie
na starú tému.
20 Pripínam na kríž
veniec limbový.

Počuješ vtáka jemnú kantilénu?

Videl ma vták.
Či preto prestal spievať v borovici?
25 I srnec zastal v húštine.

Závoj hmly ovisol
v limbe zaklesnutý,
jarný encián
má slzu na líci.

30 Viem,
dnes je temä hôr
v snežnom cíperí
hoci je máj –
a ja som pri tebe
35 na horskom cimiteri.
Dve cesty vedú sem.
Jedna z hôr,
druhá z doliny.

Maša Haľamová, *Smrť tvoju žijem* (1966)

- (a) Pomocou akých prostriedkov a s akým účinkom poukazuje poetka na paralelu medzi dianím v prírode a citovým rozpolžením básnického subjektu?
 - (b) V akej situácii sa nachádza básnický subjekt a ako jeho pocity reflektuje názov básne?
-